

Gyöngymondatok.

(Ujkori íróktól.)

Ellenzék.

Annaira szükséges a tárgyakat mindkét oldalról tájékozottan felfogni, hogy, ha a fontosabb igazaknak ellenzői nem volnának, képzelní s teremteni kellene helyettük oly ellenérveket, melyenek csak a gonosztevő legügyesebb védnökének agyában fogamzhatnak. *Mill Stuárt János.*

Czáföld a véleményyt, ne emberét szennyezd. *Czuczor.*

Elnyomattatás.

Ha az elnyomatott sehol sem talál igazságra, ha terhe elhordozhatlan; felnyul az égbe s onnan hozza le örökös jogait, melyek ott fenn függöttek elidegeníthetlenül és elronthatlanul, mint maguk a csillagok. A természet régi ósállapotja visszatér, hol az ember az emberrel szembe áll; végeszközül — ha semmi más nem akar használni — neki a fegyver adatott. *Schiller.*

Az elnyomattatás vagy nyomor szükségéivel szemben igen gyakran csak szuronyok szegezettnek. De a szuronyok mindig csak a rettegés békéjét és az önkényi csendet állítják helyre. *Mirabeau.*

Elnyomott szabad nemzet találhat magának szabadítót, de elnyomott szolga-nemzetnek csak más elnyomója akadhat. *Montesquieu.*

Szomoru és kegyetlen indok, az embereket az ók romlásuk által engedékenységre birni. És ez hova czéloz? mit akarunk tenni az iga alatt elkényszerült néppel? tán tanulékonyyá és erőssé tenni? Tehetnök ilyenné akkor is, ha azok az okozó alárendelt zsarnok kezelők azt el nem nyomnák, kik a fejedelem mérsékelt és elbirható igazgatási rendeleteit leggyakrabban elhordozhatlan ígával tetézik. *Marmontel.*

Elődök.

Kezdő elődeit a földön egy család sem ismeri, s iga a maga kezdő eredetét egy nép sem tudhatja. *Voltaire.*

A jelenkor fogultan tekint a hajdankorra, s annak előnyére

megrója a jelen nemzedéket; amazt magasztalja — ennek aljasításával. *Fontenelle*.

Máséval dicsekedni nevetséges önnagyzás. Az ősök érdeme az elfajult unokák szégyenbélyege; s az utódok szennyét semmi sem is tünteti fel annyira, mint az elődök fénye és dicsősége. Tégy te is valamit, a mi nemesítsen, mert azok is, ha valami dicséretet ne tegyenek, nem nemesültek volna. Ritkán van kitünő embernek kitünő fia; tán azért, hogy az erény ne váljék örökséggé. *Petrárka*.

Előítélet.

Az előítélet ítélet nélküli vélemény. *Voltaire*.

Az előítéletek a pokol szörnyei, melyek elaljasítják a legjobb sziveket, s a természetet elnémitják. *Rousseau*.

Bolondok az emberek, hogy az előítéletektől annyira engedik magukat vezetetni, gyakran legszebb meggyőződések ellenére is. *Kisfaludi Sándor*.

Az előítéletek az okosság pótlékai; a mi az egyikben hiányzik, megtalálható a másban. *Fontenelle*.

Előlátás.

Az ember távolról jobban látja a dolgokat. A politikusnak gyakran távolról kell nézni a jelenetet, hol az ő kora nézőjátékát játszik, ha azt megítélni s kifejlését előlátni akarja. Jósolni lehetetlen, azt csak Isten teheti; de előlátni az ember is képes. *Lamartine*.

Az előlátás következtetés a jelenből a jövőre. A ki az okokat nem ismeri, az eredményeket bírálni nem képes. *Garve*.

A szenvedély megvakít és eltéveszti a célra vezető utat; hideg elővigyázattal kell bírálni. *Schiller*.

Előmenetel.

Isten az embereknek drágán adja az előmenetelt. *Guizot*.

Az előre haladt életkoru is sokat kivihet, csakhogy ne restelje, s magát kész embernek ne tartsa. *Smiles*.

Előny.

Mikor az előnyper megjelenik a pályán, ott ül fennhelyen az ördög. *Saphir*.

A természet nem alkot sem fejedelmeket, sem gazdagokat, sem főurakat. *Rousseau*.

Gyűjtötte: KISS MIHÁLY.

K ü l ö n f é l é k.

Füzetünk első cikke egyházunk egyik jelese, Buzogány Áron életének emel méltó szép emléket. Mély köszönetünket fejezzük ki e helyen is Ferencz József püspöknek, hogy az egyház kormányzása és sokoldalú munkássága közben időt talált és megírta barátja és kortársa emlékezetét. Az avatott tollal írt cikk nemcsak életrajz, hanem egyszersmind igen becses korrajza ama rendkívüli időeknek, melyekről szól.

Kétféle hitetlenség. A kétféle hitetlenségről, mely valóban mindennapi életünkben tapasztalhatólag előfordul, igen mély belátással ír Hanne német író. Az egyik a theoriai atheismus, mely tudományos alapon indul megdönteni az emberiség évezredek hitfogalmait, a másik az életben előforduló közönséges hitetlenség.

A teoriával elbánni könnyű, de az utóbbi olyan jelenség az emberi társadalomban, mely korábban is meg volt s most fenyegetve emeli föl fejét — maga után vonva több erkölcsi hibát.

Százévünk első ötven évében a régi rationalismus járta át népünket s sokan állítják, hogy ez az áramlat vezetettett atheismusra. Holott mélyebb gyökere van annak és legkevésbé sem érinté a vallásos hitet s annak lényegét, midőn az a százéves romokból új épületet emelt magának.

A míg az ujkori rationalismus hiveinek lépten-nyomon hallania kell az orthodox irány képviselőitől, hogy mindkét nemű hitetlenségnek ők az okozói, Hanne egyenesen reájuk utal: „mire tanít a tapasztalat: hogy az atheismus szóvivői az orthodox iskolákból lépnek elő. A hitetlenség keletkezési ideje — a reactio idejére esik. És még mennyi mást hozott létre az orthodoxia! Csak meg kell hallani s egy kevés körűl kell nézni a nép körében és ezt megtudhatjuk. A modern miveltég és világnézet, mely a csodákkal, démonokkal s más Kopernikust megelőző időből való hitcikkelyekkel teljesen szakított, föltétele mindennek, sőt azokra nézve is, a kik a miveltég legelső fokán állanak. Jön a vallás-tanító: a dogma megtartása nélkül boldog nem lehetsz s ezt a boldogságot a földön kívül egy ismeretlen